

“La por no és del gènere fantàstic, no hi ha res de més real i tangible”

Samanta Schweblin

Esriptora, publica ‘El buen mal’

ENTREVISTA

DANIELA PASIK
Buenos Aires

Samanta Schweblin va debutar com a autora el 2002 amb *El núcleo del disturbio*, una dotzena de contes en què fa servir el terror a tall de grafituntuós per indagar temes profundament realistes. Des d'aleshores –amb les novel·les *Distancia de rescate* (2014) i *Kentukis* (2018) i quatre llibres de contes–, la seva obra avança entre reconeixements internacionals i un públic lector sempre en creixement. Després de *Pájaros en la boca* (2009) i *Siete casas vacías* (2015), al març arriba *El buen mal* (Seix Barral). Aquests sis relats afegeixen densitat a una obra que sempre explora profunditats existencials.

Torna al relat.

Sempre estic escrivint contes, és el meu espai natural per pensar històries. Les novel·les també hi són, van sorgint, però, en realitat, per a mi funciona al revés; és l'espai de la novel·la el que estableixo com una excursió excepcional.

Tot i que no és del tot exacte, es cataloga la seva obra com a gènere de terror. Tot i ser conscient d'altres etiquetes que de vegades s'hi afegeixen i accepto encantada, com ara “literatura de l'estrany”, “de l'incòmode” o, fins i tot, als meus primers llibres, “del fantàstic” i “l'oníric”, jo em considero algú que escriu des del realisme. Hi ha res més artificial en la ficció que la pretensió del realisme? Crec que no hi ha res als meus últims tres llibres que no pugui passar, que quedi fora de l'ordre del possible.

Quin diria que és el seu gènere?

S'hi val a triar més d'una casella? Penso en els meus autors preferits, i són molt irreverents amb aquests límits. De vegades, se m'associa amb el terror, tot i que no hi ha en els meus textos res que pertanyi explícitament a aquest gènere, potser només és per un estat d'alarma en què podrien llegir-se algunes històries. En els meus textos, hi sol haver força por. Però per què emmarquem la por en els gèneres de terror, o de vegades fins i tot del fantàstic, quan no hi ha res de més real, físic i tangible que la por? Tant em espanta la por que necessitem treure-la de l'espai del realisme?

Els premis i la quantitat de lectors la pressionen a l'hora d'escriure?

Malgrat que arriben sempre com a afecte i reconeixement, no depèn de mi. Hi ha el problema de les expectatives; això sí que pot aclaparar. Però arriba un moment en l'escriptura en què estàs tan compenetrat amb el que intentes explicar que totes les altres coses en queden fora. Una cosa que encara em costa és l'exposició. No té tant a veure amb l'èxit com amb una qüestió de cura personal, per a mi i per als que m'envolten. Intento que el món privat continuï sent privat. Cuidar-se a les xarxes socials, intentar, sempre que es pugui, de desaparèixer.

A *El buen mal* hi ha quelcom més íntima que en altres obres. A l'apèndix, explica d'on venen els contes. És un joc d'exposició?

Seria massa, parlar d'exposició. Són espais on vaig ser, personatges delineats amb altres personatges que vaig conèi-



ARIEL GRINBERG / CLARIN

L'escriptora Samanta Schweblin, a l'Argentina

xer aquests anys, ciutats on vaig viure. El que és personal, i molt íntim, són determinats sentiments que van anar marcant-me aquests anys, preguntes, idees sobre com pensar algunes coses. Aquí sí que hi ha un mirall més fort amb aquestes històries. Escric una mica per treure-me'ls de sobre, per exorcitzar-los.

Què pensa de l'autoficció? Influxa la seva producció actual?

No és una literatura amb què em senti connectada, però, com a lectora, hi trobo autors al·lucinants. Penso en Sigrid Nunez, Vivian Gornick, la increïble Dubravka Ugresic, Theodor Kallifatides. Tant de bo pogués escriure com aquests



Una autora sense límits

Allò que fa que em posi a escriure és el que encara no acabo d'entendre del tot”

monstres. Tinc una novel·la amb què lluito fa anys, basada en un passat familiar tan al·lucinant que no trobo la manera de crear un text versemblant en la ficció, penso que potser no la trobaré mai.

Ha explicat moltes vegades que el seu disparador creatiu comença en una imatge. Com va ser el procés per a aquest últim llibre?

La primera imatge que va aparèixer és l'escena amb què comença el primer conte, *Bienvenida a la comunidad*, la d'aquella dona que aterra al fons del mar com una astronauta a la Lluna pel pes de les pedres que porta a les butxaques.

Després, va aparèixer la del cavall demaïat en un carrer de Hurlingham, per a *Un animal fabuloso*. Després, la de les protagonistes de *La mujer de Atlántida* creuant el poble a la nit, malgrat que aquella escena no va acabar al conte perquè ja no calia, però d'allà en va néixer tota la història. A *El ojo en la garganta*, vaig veure aquells pares passant pel desert amb l'absència del seu fill al seient de darrere del cotxe, l'estranyesa, gairebé l'impossible, que sigui el mateix nen qui els estigui narrant. Com pot un personatge narrar amb precisió una escena en què, en realitat, no hi era? De vegades, el que em posa a escriure no és tant el que soc capaç de veure com el que encara no acabo d'entendre del tot.

Quins rituals té per escriure?

Quan connecto amb un projecte i ja soc en ple cor de l'escriptura, em tanco. Gairebé només habito la meua escriptura. I no em refereixo només al cinema i a la música, fins i tot diria que lleigeixo menys, o amb menys atenció, així que no tinc associacions fortes en aquest sentit. Quan el manuscrit comença a prendre forma, m'obro una mica més i no m'importa donar-lo perquè es lleigeixi. Dono gràcies a Vera Giacconi en aquest llibre en particular, però nosaltres ens llegim mútuament des de fa dotze anys.

Treballa en res de nou?

Continuen apareixent contes per aquí i per allà. I també treballo en un text una mica més llarg, però molt fràgil encara. Prefereixo guardar-me els projectes. M'agrada tenir la llibertat de poder canviar-ho tot. ●

Entrevista cedida per 'Clarín'

El moment K d'una novel·la

Màrius Serra



Tots els que escrivim novel·les sabem que sempre hi ha un detonant que les activa. Un moment zero. No sempre és senzill d'establir, fins i tot per a l'autor. Sergi Pàmies ha escrit un pròleg per a la reedició agrupada de les seves *Tres novel·les analògiques* (Quaderns Crema) que podria formar part de qualsevol dels seus darrers llibres de narrativa breu. Entre altres consideracions espurnejants, parla de “l'estímul primigeni” de la seva primera novel·la, *La primera pedra* (que s'havia de dir *La primera cana* fins que el diccionari, que accepta *canuts*, però no pas *canes*, el va expel·lir cap a la pedra). La imatge televisada del futbolista Miquel Soler a la banqueta dels suplents expandí en la ment de Pàmies la condició de suplent en general i aquesta suplència va connectar amb alguns aspectes de la seva vida que el van abocar a escriure. Recordo aquelles tres novel·les amb molt de gust, sobretot *Sentimental*, i tant de bo que l'última frase del pròleg (“M'ha obert les ganades de tornar-hi”) sigui premonitòria.

Una altra novel·la recuperada és *Anna K.*, de Martí Rosselló, publicada per Quaderns Crema fa un quart de segle. Ara, quinze anys després de la mort de l'autor, La Segona Periferia la republica amb dos epilogs de Tina Vallès i Borja Bagunyà. Gràcies a aquest acompanyament, descobrim el moment zero de la novel·la, que, en aquest cas, podríem anomenar el moment K. Segons explica Vallès, que freqüentava la biblioteca de Can Manent de

Totes les novel·les tenen un moment zero; Sergi Pàmies en diu ‘l'estímul primigeni’

Premià de Mar, on Rosselló treballava, la llavor de la novel·la va ser una nena que un dia de 1986 va entrar-hi espantada. Els onze anys següents, Martí Rosselló va escriure una novel·la molt original sobre aquella nena. A *Anna K.* hi trobem un episodi que reproduceix aquest moment K en el sector central de la novel·la, però aquest estímul primigeni, per dir-ho com Pàmies, ve precedit per un arbre genealògic rocambolesc amb branques molt entortolligades (històries accelerades d'amor descortès, envernaments i abusos a tot tren) que desembocaran en un sol fruit, la petita Anna K., ingènua i adamista perquè desconeix tots aquests retorçats records familiars. El moment K, alhora, precedeix una tercera secció de la novel·la en la qual assistim a l'educació sentimental de l'Anna, un ésser irreplicable que acaba contractada per viure a l'aparador, ben moblat, d'uns grans magatzems com a reclam comercial, en una prefiguració prodigiosa d'Instagram. L'única novel·la de Martí Rosselló és una d'aquelles que acaben sent considerades de culte. Paradoxalment, el sector que correspon al moment K, amb la petita Anna espantada que entra a la biblioteca, em sembla el menys interessant. La primera part, un ballet orgiàstic hiperbòlic; la tercera, una virgèria hipnòtica, i el final, sublim. Encara bo que Martí Rosselló no va optar per l'autoficció.